

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. Groen

BEL/WBL

Telefoonnummer +31235145610

groenm@noord-holland.nl

1 | 5

Verzenddatum

28 MEI 2025

Kenmerk

2376272/2403438

Uw kenmerk

Betreft: Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u het KRW Tussenevaluatie voor de provincie Noord-Holland ter bespreking op de B-agenda van de commissie Landelijk Gebied van 16 juni te plaatsen. U wordt gevraagd om te reflecteren op de uitkomsten van de tussenevaluatie en de voorgestelde keuzes voor maatregelen. Vindt u het een voldoende en correcte uitwerking van het beleid uit het coalitieakkoord en het Regionale Waterprogramma 2022 – 2027? Mist u hierbij inzichten of eerder gemaakte keuzes? Uw aandachtspunten en signalen uit het debat nemen wij, waar mogelijk, mee bij de verdere uitwerking van dit voorstel in een volgende wijzigingsronde van de Omgevingsverordening.

Aanleiding

Sinds de inwerkingtreding van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2000 staat de kwaliteit van ons water nadrukkelijk op de agenda. Terecht, want schoon water is essentieel voor mens, natuur en milieu. Het verbeteren en beschermen van grond- en oppervlaktewater is dan ook geen keuze, maar een noodzaak.

Het realiseren van de KRW-doelen blijkt echter een complexe en langdurige opgave. Al jaren vraagt het beheer van onze waterlichamen om een continue inzet van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Uit de landelijke Tussenevaluatie KRW blijkt dat het behalen van de KRW-doelstellingen voor eind 2027 voor Nederland – en daarmee ook voor de provincie Noord-Holland – naar verwachting niet volledig haalbaar is. De oorzaken hiervan zijn divers en complex.

Met de einddatum van 2027 in zicht, neemt de urgentie toe. Er is van alle bij de KRW betrokken partijen verantwoordelijkheid nodig, evenals aanvullende maatregelen, om zowel de kwaliteit als de beschikbaarheid van ons (grond)water verder te verbeteren. Deze inzet is om meerdere redenen van groot belang.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Allereerst omdat schoon en gezond water essentieel is voor een veerkrachtige natuur, een gezonde omgeving, de landbouw, drinkwater en een duurzame toekomst. Daarnaast zijn er juridische overwegingen: het niet tijdig voldoen aan de KRW-verplichtingen kan gevolgen hebben voor de houdbaarheid van verleende vergunningen, met name binnen de industriële sector. Het college blijft zich inzetten om, binnen de gegeven kaders en samen met betrokken partners, zo dicht mogelijk bij de KRW-doelstellingen te komen.

Bevindingen Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland

Noord-Holland heeft te maken met aanzienlijke uitdagingen om de waterkwaliteit op orde te krijgen, vooral door de hoge concentraties van chemische stoffen en nutriënten. Momenteel voldoet in de provincie Noord-Holland geen enkel oppervlaktewaterlichaam aan de doelen van de KRW. Ongeveer 80% van de parameters (45 prioritaire stoffen, 8 fysisch chemische, 4 biologisch en 77 specifiek verontreinigde stoffen voor 89 waterlichamen) voldoet aan de norm, maar vanwege het 'one out, all out'-principe haalt geen enkel oppervlaktewaterlichaam de 'goede toestand'. Voor grondwater verkeren drie van de vier grondwaterlichamen in een 'goede toestand'. Één haalt het niet door een fosfaat-overschrijding.

Er zijn maatregelen genomen, maar extra inspanningen zijn noodzakelijk, vooral met betrekking tot het verminderen van vervuiling door chemische stoffen, nutriënten en het aanpakken van invasieve exoten. Alle bij de KRW betrokken partijen moeten deze inspanningen nemen. De rijksoverheid is hierbij verantwoordelijk voor generiek beleid voor chemische stoffen en mest, en inrichtingsmaatregelen in de rijkswateren. De waterschappen voor inrichtingsmaatregelen in regionale wateren, vergunningen lozingen oppervlaktewater en zuiveren stedelijk afvalwater. De provincie is verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen in het grondwater. Voor het oppervlaktewater dienen we ervoor te zorgen dat het eigen areaal (onder andere vaarwegen, sluizen en vergunningen provinciale bedrijven) op orde is. Daarnaast kan de provincie de omgevingsverordening inzetten om de gebiedsgericht de waterkwaliteit te verbeteren. De provincie heeft hierbij op grond van de Omgevingswet specifieke bevoegdheden in grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000 gebieden vanwege de zorg voor deze gebieden die aan de provincie is toevertrouwd. In deze gebieden is de waterkwaliteit niet op orde. De grondwaterkwaliteit voldoet nu nog aan de chemische norm, we zien echter dat er achteruitgang van het grondwater optreedt. Dit kan uiteindelijk een bedreiging voor de kwaliteit van het drinkwater gaan vormen. In Natura 2000 zien we dat er net als in andere oppervlaktewaterlichamen overschrijdingen zijn van stoffen. Mede hierdoor halen we de ecologische doelen voor de KRW niet. Dit kan vervolgens weer impact hebben op de realisatie van de VHR doelen in de Natura 2000 gebieden.

Aanvullende maatregelen

Gezien het bovenstaande willen wij aanvullende maatregelen treffen om de waterkwaliteit in de provincie Noord-Holland te verbeteren. De volgende maatregelen treffen wij al:

- aanleggen natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen;
- het vispasseerbaar maken van provinciale sluizen;
- vth-taken indirecte lozingen provinciale bedrijven;
- verbod gebruik glyfosaat op pachtgronden
- inrichtingsmaatregelen in Natura 2000 gebieden
- integrale klimaat- en waterprojecten uit de KTA die mede een bijdrage leveren aan de waterkwaliteit.

Zoals we op de vorige pagina van deze brief hebben gemeld heeft de provincie Noord-Holland een aantal bevoegdheden en verantwoordelijken voor de uitvoering van haar taken voor de kaderrichtlijn water in grondwaterbeschermingsgebieden en Natura2000 gebieden. Zo kan zij bijvoorbeeld overgaan tot het instellen van een beperking op het gebruik van bepaalde middelen (gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest) in deze gebieden. Het inzetten van deze bevoegdheden is ingrijpend en heeft mogelijk financiële en economische consequenties. Daarom gaan we onderzoeken of de inzet van dit instrument proportioneel en effectief is. In dit onderzoek beschouwen we de verwachte landbouwkundige, niet-landbouwkundige en economische gevolgen (kosten) van zo'n generiek verbod en de verwachte verbetering van de (grond)waterkwaliteit in de gebieden als gevolg van afname van (de concentratie van) bestrijdingsmiddelen en nutriënten in het (grond)water (baten). We onderzoeken per gebied het landgebruik en het landbouwkundig en niet-landbouwkundig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. We analyseren de monitoringsgegevens van meetpunten in de gebieden, en bij grondwaterbeschermingsgebieden bekijken we de uitspoelingsgevoeligheid van de bodem en het transport van stoffen via grondwaterstroom. Tot slot maken we een analyse van de milieukundige impact. Met de uitkomsten van dit onderzoek kunnen we beoordelen of het proportioneel en effectief is om een verbod op te nemen in onze omgevingsverordening of dat we onze middelen effectiever op een andere manier kunnen inzetten om de waterkwaliteit te verbeteren.

Voor de goede orde niet alleen de provincie Noord-Holland overweegt om de omgevingsverordening in te zetten voor het verbeteren van de waterkwaliteit. Meerder provincies hebben de intentie om dit instrument in te zetten. Het is voor de provincies een van de mogelijkheden om doelbereik van de KRW dichterbij te brengen. Vanuit de rijksoverheid wordt daarnaast nadrukkelijk naar de provincies gekeken of wij al onze bevoegdheden wel gebruiken voor de verbetering van de waterkwaliteit.

Zoals u weet onderzoekt het college een breder handelingsperspectief omtrent gewasbeschermingsmiddelen. Dit specifieke voorstel is daarvan niet afhankelijk. Het college stelt daarom voor om dit onderzoek nu al voor te bereiden. Wij zullen u in een later stadium nader informeren over de uitkomsten van het onderzoek en de eventuele verdere uitwerking van het beleid.

Tevens willen we ook de inzet van onze omgevingsverordening voor de verbetering van de waterkwaliteit buiten de grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000 gebieden onderzoeken. Dit onderzoek moet inzicht bieden waar deze maatregelen eventueel effect kunnen hebben en wat de gevolgen van een dergelijk besluit zijn. Wij doen dit onderzoek samen met de waterschappen.

Tot slot zien we nog kans om een aantal aanvullende maatregelen te treffen die moeten bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit. Het betreft een aantal onderzoeks-, stimulerings- en communicatiemaatregelen. Deze maatregelen willen we generiek maar ook gebiedsspecifiek inzetten. Zoals bijvoorbeeld in het reeds gestarte project in polder De Drieban in West Friesland waar we samen met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de LTO een gebiedsproces opstarten om de landbouw in dit gebied verder te verduurzamen en zo te voldoen aan onder andere de doelen op het gebied van water en bodem.

Vooruitblik

Hoewel er de afgelopen jaren aanzienlijke inspanningen zijn geleverd, moeten we constateren dat het behalen van de KRW-doelstellingen vóór de deadline van 2027 naar alle waarschijnlijkheid niet in alle waterlichamen haalbaar is. Voor een aantal stoffen ontbreekt momenteel een concreet handelingsperspectief. Dit betreft onder andere persistente restanten van inmiddels verboden chemische stoffen. Daarnaast worden nieuwe risico's zichtbaar die de waterkwaliteit en ecologische toestand onder druk zetten. Klimaatverandering, met de bijbehorende toename van weersextremen, vormt een groeiende bedreiging. Ook de verspreiding van invasieve exoten die inheemse soorten verdringen, evenals de introductie van nieuwe, moeilijk afbreekbare chemische stoffen, vragen om een aangepaste beleidsinzet.

Het merendeel van deze opgaven overstijgt de provinciale invloedssfeer. Voor structurele oplossingen is afstemming en samenwerking met de waterschappen, het Rijk en ook Europa noodzakelijk. Als provincie blijven wij ons inzetten voor een integrale benadering en actieve bijdrage aan het realiseren van de KRW-doelen, binnen de mogelijkheden die wij hebben.

Met de extra maatregelen neemt het college van Gedeputeerde Staten zijn verantwoordelijkheid om maximaal bij te dragen aan het behalen van de doelen uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). Hoewel volledige doelrealisatie vóór 2027 niet overal haalbaar lijkt, blijven wij ons onverminderd inzetten voor schoon, voldoende en gezond water – nu en in de toekomst.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's

Voor de uitvoering van de bestaande en nieuwe KRW maatregelen van de provincie zijn middelen beschikbaar in de Reserve Groen, onderdeel KRW. Uit het nadere onderzoek naar de inzet van de omgevingsverordening kan echter blijken dat extra financiële middelen noodzakelijk zijn.

Samenwerking

Het realiseren van de KRW-doelstellingen vraagt om samenwerking over grenzen van bestuurslagen en sectoren heen. Wij doen daarom een nadrukkelijk beroep op waterschappen, het Rijk, gemeenten, agrariërs, natuur- en milieuorganisaties, drinkwaterbedrijven en andere betrokken partners om samen met ons op te trekken in deze opgave.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

pl:
provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

1 bijlage(n)

Tussenevaluatie Kaderrichtlijn Water in Noord-Holland

voorzitter

A.Th.H. van Dijk